

קירקס המיליונרים - זעקת הרבנים - חנינת הגנבים

השחיתות החדשה

א קי היה לעבור את שיאי השחיתות. שהושגו עלידי שילטון-המערכת. שילטון הליכוד הצליח בכך. אינו מתכוון לשחיתות של פלוגיאלמוני בשילטון. שגנב או שקיבל שוחד. אני מתכוון לשחיתות של השילטון עצמו.

אחד הצעדים הראשונים של הליכוד בשילטון היה מעשה של שחיתות מוגומנטלית: שיחרורו של יהושע בן-ציון.

כדאי לחזור לפרשה זו, שלא עוררה בשעתה את תשומת-הלב הראויה לה. הכל סברו אז שהו מעשה חד-פעמי, טעות-בישקול של מנחם בגין, שנענה מתוך חולשת-הדעת להפצרות של ידידים, מבלי להבין את משמעות המעשה.

אך למעשה היתה פרשת בן-ציון מעין גשר, שחיבר את השחיתות הקודמת, זו של המערך, לשחיתות החדשה, זו של הליכוד.

פרשת בן-ציון היתה פרשת-השחיתות הגדולה ביותר בתולדות המדינה. האיש הורשע בינואר 1975 בגניבת 74 מיליון דולר מכספי בנק ארץ-ישראל-בריטניה, שהוא עמד בראשו. בערכים של היום, זהו סכום של כארבעה מיליארד לירות.

על חוקרי המישטרה - שבראשם עמד גם אז בנימין זיגל - הופעלו לחצים כבירים מצד חוגים פוליטיים - החל במפלגת-העבודה, עבור במסדרל וכלה באנשי ארץ-ישראל השלמה. בן-ציון היה אחד מבני-טיפוחיו של פינתס ספיר. זה מנע פעולה נגדו במישור הבנקאי, כשעוד אפשר היה להציל חלק מן הכסף.

בן-ציון נדון בבית-הדין המיוחד ל-12 שנות מאסר. בית-הדין העליון הוסיף על כך קנס של 25 מיליון לירות - סכום שלא היה כדוגמתו בתולדות המדינה.

ערב ראש-השנה 1977 זכה בן-ציון בחנינה מידי מנחם בגין. היה זה מעשה אישי של ראש-הממשלה, שפכה את רצונו על הכל. האמתלה היתה בריאותית - והיא הופרכה לאחר-מכן.

כסף הכסף ישב האיש קצת יותר משלוש שנים, מתוך 12 השנים שנגזרו לו. את הקנס לא שילם כלל.

בימים ההם התהלכו בארץ שמועות רבות על מניעיו של מנחם בגין. היה ידוע כי בן-ציון היה תורם לקרן תל-חי, אותה שערוריה כלכלית מתמשכת של תנועת-החרות. היה ידוע גם כי הוא נמנה עם ראשי התנועה למען ארץ-ישראל השלמה, וכי תרם לתנועה זו, לגושי אמונים ולאבות תנועת-התחיה. יתכן כי חלק קטן מן המיליונים הגנובים זרמו אל היעדים האלה.

החנינה היתה, אפוא, מעשה גלוי של שחיתות פוליטית ממדרגה ראשונה, פרוטקציה מיפלגתית ורעיונית לפרשע הכלכלי מס' 1 של מדינת-ישראל, תוך ניצור צינור של אמתלות הומניטריות שיקריות.

אולם הדבר לא הניק לבגין. הדבר קרה בירח-החדש של שילטונו. בגין עמד אז מעל לכל חשד. שום רבב לא יכול היה להידבק בגלימתו הוזהרת. הוא זכה כאמנם של בוחרים רבים מפני שאסא בשחיתות של המערך. אלה רצו בשינוי, במהפך, באווירה חדשה, במורס חדש.

הם לא היו מוכנים להאמין כי נפלו מן הפח אל הפחת.

יום, ממרחק של שלוש שנים, נראים הדברים אחרת.

מעשה-השחיתות הראשון של שילטון-הליכוד כוד היה מונומנטלי, אך הוא לא נשאר יחיד, ולא האחרון.

יש אימרה דרום-אמריקאית המסבירה מדוע אסור לחולל מהפך בשילטון. השיפשים הישנים, כך נאמר, כבר מצצו את כל הדם שהם מסוגלים לבלע. אם נהרוג אותם יבואו במקומם פיפשים חדשים, טריים, צמאים, שלא הספיקו עדיין למצוץ דם. עד אשר ימצצו את המנה שלהם מן המוח.

משעה שזוהי קרה תחת שילטון הליכוד, חבורה של "יוזמים", מאנשי השילטון החדש, התנסלה בתאוותנות על הגוף הכלכלי. הם זכו בוכיונות ובהחיים של אספקה ותובלה, שהכניסו להם מיליארדים. כמה מהם העסקתה אלה נודעו ברבים, אך הן לא עוררו את הציבור מאדישותו. אחרי השנים האחרונות של המערך, שבהן שערוריה רפה שערוריה, היה הציבור עייף, הפרשות החדשות לא הקפיצו אותו. הן לא היו אישיות ופוליטיות, כמו פרשת ידלין, למשל. שררה הרגשה כללית שיש להעניק לליכוד אשראי, הזדמנות להוכיח

את עצמו, ודי זמן כדי לטהר את השילטון מנוהגי השחיתות של השילטון הקודם.

כך עבר הציבור בשתיקה על תופעות מוזרות שונות. למשל: הקירקס הנודד של המיליונרים, שאת חבריו לקח עימו מנחם בגין בכיקורים ממלכתיים בארצות-יחזק, שם ביקשו לעשות עסקים בדיימנטים מאוד.

מיליונר אחד הפך יועצו של בגין, מיליונר אחר - בעל בתי-קאזינו בשווייץ - זכה אצלו בכבוד-מלכים.

כל זה יצר אווירה מוזרה בצמרת השילטון. אמרתי פעם בכנסת שזהו "שילטון המיליונרים, בשם המיליונרים.

אברהם צירא וגורן: יד רוחצת יד

למען המיליונרים" התכוונתי למדיניות החברתית והכלכלית של השילטון. אך היתה לכך גם השלכה אישית. המיליונרים שיגשגו בשילטון הליכוד, לא רק כמעמד, אלא גם כפרטים.

מדוע, אם כן, לא היתה במשך כל השנים האלה אף פרשה מסוג של פרשת-ידלין או פרשת-עופר? הסבר אחד לכך טמון באווירה הציבורית. כדי ששערוריה תקבל את הממדים הציבוריים של "פרשה", דרושה אווירה מסוימת. כל עוד היה הציבור סלחני, כל עוד היה מוכן לתת לשילטון החדש אשראי, פשוט לא היה מוכן לקלוט פרשה חדשה.

הסבר אחר הוא מעשיו לפישפשים החדשים דרוש זמן, עד שהם מספיקים להתמוא. רק כאשר המושחתים החדשים מתבססים, הם משאירי אחריהם עקבות שניתן לעזות עליהן.

ממשלה חדשה זקוקה לשנתיים-שלוש לפני שהיא נחשפת לעיני ציבור בשחיתות-השחיתות הגלויות הראשונות. כך זה היה בפרשת ידלין, כך זה עכשיו. עברו שזש שנים מאז המהפך של הליכוד. הפרשות מתחילות להתפוצץ. ריח מסוים מתיפשט כמדומה.

אני בא העוסק באשמתו או חפותו של אהרון אברהם צירא. זהו עניין לבתי-המשפט. יש דיני ראיות, ועל השופטים לקבוע - כבוד העת - אם יש ראיות קיבלות להרשעה, אם אין. ואם אין, יהיה האיש מוחזק כחף-מפשע. לפחות מבחינה פלילית. כל זה מובן מאליו.

אך שילטון הליכוד לא נמצא במצב כזה. הוא כבר הרשיע את עצמו בפרשה זו.

גרוע מזה: מנחם בגין הרשיע את עצמו. תגובותיו של ראש-הממשלה, ושל כל פמדי יית מהכבייפנכתו, דובריו, משרתיו, מיליונריו ופרוטקציונריו, הן פרשת-שחיתות בפני עצמה, ועליה יש לתת את הדעת.

קיימת הקבלה ציבורית כימעט מוחלטת בין פרשת ידלין ובין פרשת-אברהם צירא. הקבלה זו מאפשרת שי וואה. איך התנהגה ממשלת רבין או, ואיך מתנהגת. לעומת זאת, ממשלת בגין כיום?

בשני המקרים מדובר באיש מרכזי של השילטון. אמנם, ידלין לא היה שר, אך הוא היה איש חשוב במפלגת-השילטון, וזה עתה התמנה למישרה שאינה נופלת מזו של שר - תפקיד הנגיד של בנק ישראל.

או, כמו עתה, התפוצצה הפרשה כשנה לפני הבחירות. או, כמו עתה, ניהל את החקירה בנימין זיגל. ובוה נגמר הרמיון.

פרשת ידלין נולדה מעל עמודי שבעון זה. העיתונות ליוותה את החקירה המישטרית מאז יומה הראשון. היא דיווחה בהרחבה על כל פרט שהתי גלה, כל עד שנמצא, כל מיסמך שנתפס.

גם אז דובר על "שפיטה באמצעות העיתונות", אך לא נעשה דבר כדי להמיד על כלי התקשורת טרור, כפי שנעשה עתה.

אני יכול להעיד על כך אישית. היתה לי או שיחה אישית עם יצחק רבין על פרשות ידלין ועופר. הוא הצביע על השלכות הפוליטיות העלולות להיות לפרשות. מכיוון ששניהם היו שייכים לגוף היוני של מפלגת-העבודה, אך רבין לא ניסה להפעיל עלי לחץ כלשהו, או לפתות אותי בצורה כלשהי.

הטלויזיה היתה חופשית, והיא דיווחה על הפרשות באין מפריע. כלל לא עלה על דעת השילטון להפעיל את מוסדות רשות-השידור כדי להשתיק את הדיווח.

ואילו הפעם נוצרה אווירה של טרור. את המערכה מנהיג מנחם בגין אישית, בדיבוריו הפרועים על "שפיטה בעיתונות" ובדרישתו התוקפנית שהעיתונות והכלים האלקטרוניים לא ידווחו על החקירה.

נרמה לי שגם כשיא התנוונותו הפאראי נואירית לא העז הנשיא ריצ'ארד ניקסון לתבוע כי העיתונות לא תדווח על חקירתה של פרשת ווטרגייט. בארצות-הברית היתה דרישה כזאת מעוררת רעמי-צחוק וגלייזעם.

הסיקור העיתונאי של חקירת מנהיג פוליטי, החשוד בגניבת כספי-הציבור, אינו רק בגדר זכות, אלא גם בגדר חובה. העיתונות חייבת לדווח על כל צעד של החקירה, על כל גילוי, על כל עדות ומיסמך במהלך החקירה המישטרית, כדי למנוע את הפעלתם של לחצים פוליטיים על השוטרים. אילו נפסק הסיקור העיתונאי, היתה נשללת מן החוקרים כל אפשרות לעמוד בפני הלחצים הכבירים, המופעלים עליהם עתה.

ההתערבות של אנשי השילטון בחקירה אינה סודית. וזהו אשוריה גדויה - והיא שערוריית-השחיתות הגדולה ביותר מאז חנינת בן-ציון.

מי לא התערב? הרב הראשי, שלמה גורן, ניצל את מעמדו בצורה מחפירה כדי לחזק על החוקרים ולהכריז כי החשוד הוא חף-מפשע.

ח"כ משה עמאר ממפ"ם תבע להחליף את צוות החוקרים - מעשה-טרור פרלמנטרי מדהים. (אני מכיר את עמאר כאיש מתקדם, ואני יכול להסביר את המעשה אלא באובדן ריגוע של שפיות-הדעת הציבוריות).

בגין עצמו הפעיל לחץ בדיבוריו בטלוויזיה. כל מיני עסקנים מפלגתיים ועדתיים ניסו לגרור לתוך קלחת זו גם את נשיא-המדינה.

ולבסוף בא גם קירקס המיליונרים של בגין במטוט פרטי משוויץ כדי להפעיל לחץ גלוי וחוצפני.

מה חשב לעצמו בעל-הקאזינו מ'זנבה? מה חשב לעצמו קרובו, המיליונר מבריסניה, שגולוה אליו, יחד עם המיליונר מאמריקה? שאנתנו רפובליקת-בנות מרכז אמריקאית, או גטו יהודי במזרח אירופה, שכמה גבירים יכולים לבוא ולצוות על הפסקת חקירה מישטרית?

עצם העובדה-שמעשה כזה של מצת נחווה אפשרי במדינת-ישראל בשנת 1980 מזמזם על פרצופו המוסרי של שילטון הליכוד יותר מדי אף ניתוחים מדעיים.

תהינה תוצאותיה של פרשת אברהם צירא כאשר בשילטון עבר הליכוד את שיא השחיתות, שהמערך הגיע אליו בתום שני דורות של שילטון בייטוב ובמדינה.

זהו שיא אדימפי ממש. יש אלף סיבות דחופות להורדת הליכוד מן השילטון. הנה הסיבה האקריאואחת.

יש אלף סיבות דחופות להורדת הליכוד מן השילטון. הנה הסיבה האקריאואחת.

יש אלף סיבות דחופות להורדת הליכוד מן השילטון. הנה הסיבה האקריאואחת.

יש אלף סיבות דחופות להורדת הליכוד מן השילטון. הנה הסיבה האקריאואחת.

יש אלף סיבות דחופות להורדת הליכוד מן השילטון. הנה הסיבה האקריאואחת.

יש אלף סיבות דחופות להורדת הליכוד מן השילטון. הנה הסיבה האקריאואחת.